

Pracovní list

Předmět: Člověk a jeho svět

Ročník: 3.

Opakování vzdělávacího celku: Horniny a nerosty

- 1. Spoj název a obrázek s popisem horniny nebo nerostu. Některé znáš z projektu Cesta do středu Země, některé jsou nové. Pro kontrolu, zda ji pracoval správně, spočítej příklad.**

Žula 360	Jsem hornina tvořená drobnými zrny křemene, která jsou spojena tmelem. Obvykle mám bělavou, nažloutlou a někdy až zelenou barvu. Třením úlomků se drolí písek. Používám se jako stavební a sochařský kámen, z některých druhů se vyrábí sklo a cihly. $8 \cdot 40 = 320 \rightarrow \text{PÍSKOVEC}$
Sůl kamenná 180	Jsem pevná hornina černé barvy, matného až sklovitého vzhledu. Jsem tvořena různě lesklými vrstvičkami. Když se mě dotkneš, prsty budeš mít černé. Jsem používána k výrobě tepla. Mé nejbohatší zásoby jsou v hlubinných dolech na Ostravsku a v Karvině. $6 \cdot 40 = 240 \rightarrow \text{ČERNÉ UHLÍ}$
Pískovec 320	Jsem součástí mnoha hornin, hlavně žuly, jsem tedy nerost. Jsem tvrdý nerost a můžeš se mnou rýpat do tabulkového skla. Barvu mám bílou, šedobílou nažloutlou, růžovou a někdy dokonce až červenou. Skelně se lesknou a jsem až perleťový. Používám se jako přísada do porcelánu. $4 \cdot 40 = 160 \rightarrow \text{ŽIVEC}$
Slída 120	Jsem hornina hnědé barvy, matná a ušpiním ti hodně prsty. Užívám se jako surovina pro výrobu energie. Těží mě v povrchových dolech v severních Čechách, například v okolí Mostu apod. $7 \cdot 30 = 210 \rightarrow \text{HNĚDÉ UHLÍ}$

Hnědé uhlí 210	Jsem světle zrnitá hornina. Skládám se ze tří nerostů: živce, křemene a slídy. Mám bělavou, šedou nebo načervenalou barvu. Můžeš mě používat jako stavební kámen, štěrk, dlažební kostku nebo jako obrubník chodníku ve městech $9 \cdot 40 = 360 \rightarrow \text{ŽULA}$
Černé uhlí 240	Jsem velmi častý nerost v přírodě. Obsahuje mě žula, pískovec, jsem součástí písku. Jsem bezbarvý, šedavý, bělavý i barevný (nahnědlý, žlutý, fialový, růžový i černý). Lesknu se skelně. Mám rovné plochy a neštěpím se. Používám se hlavně na výrobu skla. $7 \cdot 40 = 280 \rightarrow \text{KŘEMEN}$
Vápenec 200	Jsem tvrdý těžký nerost a k tomu jemně zrnitý. Můžeš se mnou rýpat do skla. Má barva je černá s kovovým leskem. Působím na magnetickou střelku. $9 \cdot 30 = 270 \rightarrow \text{MAGNETIT}$
Živec 160	Jsem celistvá, ale ne příliš tvrdá hornina. Obsahuji nerost kalcit a příměsi. Mám bílou, šedou, ale i podle příměsi jinou barvu. Většina z nás vznikla usazením vápnitých schránek živočichů a rostlin hlavně v mořských pánvích. Lidé mě používají na výrobu vápna a cementu. $5 \cdot 40 = 200 \rightarrow \text{VÁPENEC}$
Křemen 280	Jsem nerost, který je pro tebe nezbytný pro život. Jsem bezbarvý, někdy šedý. Mám tvar krychle a bývám zrnitý. Lidé mě používají jako přísadu do jídel, jako konzervační prostředek a také v chemickém průmyslu. $9 \cdot 20 = 180 \rightarrow \text{SŮL KAMENNÁ}$
Magnetit 270	Jsem jedním z nerostů v žule, to já tvořím ty nápadné šupinky. Jsem velmi měkký nerost, můžeš do mě rýpat nehtem. Jsem bezbarvý, bělavý někdy nazelenalý, perleťově se lesknu. $6 \cdot 20 = 120 \rightarrow \text{SLÍDA}$

2. Jaký je rozdíl mezi horninami a nerosty? Přečti si a poté vypiš do tabulky z textu názvy pěti nerostů a pěti hornin.

Horniny	Nerosty
<i>jsou složeny z většího počtu látek</i>	<i>jsou z jedné látky</i>
žula	sůl kamenná
pískovec	slída
hnědé uhlí	živec
černé uhlí	křemen
vápenec	magnetit

3. Vylušti křížovku. Víš, co znamená pojem, který skrývá tajenka?

1. Jsem nerost a jsem součástí písku. Používám se na výrobu skla a jmenuji se:	K	Ř	E	M	E	N						
2. Žula, pískovec, vápenec a uhlí. Jedním slovem se nazýváme:	H	O	R	N	I	N	Y					
3. Jsem uhlí a těžím se na Mostecku. Barvu mám:				H	N	Ě	D	O	U			
4. Jsem hornina, z které se vyrábí vápno a cement. Jmenuji se:	V	Á	P	E	N	E	C					
5. Jmenuji se živec a jsem tvrdý nerost. Používám se na výrobu:			P	O	R	C	E	L	Á	N	U	
6. Je ze mě dlažební kostka a skládám se ze tří nerostů. Jmenuji se:	Ž	U	L	A								
7. Jsem nerost, který si často sypeš do jídla, aby ti chutnalo a jmenuji se:			S	Ů	L							
8. Jsem používán ve stavebnictví, tesají se ze mě sochy. Jmenuji se:	P	Í	S	K	O	V	E	C				
9. Jsem nerost a umím ovládat magnetickou střelku. Jmenuji se:			M	A	G	N	E	T	I	T		
10. Jsem nerost a používám se jako přísada do porcelánu. Jmenuji se:				Ž	I	V	E	C				
11. Jsem uhlí a najdeš mě na Ostravsku. Jakou mám barvu:				Č	E	R	N	O	U			

Tajenka: Mineralogie je věda zabývající se minerály (= nerosty), jejich vnitřní stavbou, vzhledem, fyzikálními a chemickými vlastnostmi, jejich vznikem a přeměnami v přírodě a také možnostmi technického využití.